

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI NÉPTANITÓK EGYETEMES GYÜLÉSÉNEK, A VÉGREHAJTOBIZOTTSÁGNAK ÉS TÖBB HAZAI TANITÓ-EGYESÜLETNEK RENDES KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos:

Felelős szerkesztő:

A »NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYLETE.«

STEINER ISTVÁN.

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 ft., félévre 2 fr. negyedévre 1 ft. **Hirdetések** 2 has. petit-soronként 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, IV. k. gr. Károlyi-utca 8. sz.); **előfizetési pénzek,** reklamatíkok sat. Weiszmann tetsvérekhöz mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, Ferenc-József-tér 8. sz.); **tagsági** díjak az egyletintézményekhez, Schmidt M. Ferenc úrhoz (IX. ker. Soroksári-utca 32. szám) küldendők.

A nevelés fogalma, célja.

A nevelés fogalmát különbözőleg szokták meghatározni, ámbár a nézetek inkább az alak, mint anyagra nézve térnek el egymástól. Kiváló paedagogusok meghatározásai a nevelés fogalmát illetőleg: Schwarz így határozza meg: »A nevelés nem egyéb, mint a szabad öntevékenységre ébresztés, embert nevelni annyi, mint képezni, természete és rendeltetése szerint; erőire hatni, hogy azok tökélyre jussanak.« Graser: »A fölnevekedtek szándékos befolyása a még kiskorúakra, hogy ezek képesek legyenek kifejlett értelem s test által az istenség képmásává lenni.« Hensinger így határozza meg: »A nevelés a gyermek erőire való befolyás, mely azoknak kifejlődését veszi tekintetbe.« Gräfe: »A képzetek szándékos befolyásának tartja a még képzetlenekre.«

Ezen, a nevelés fogalmára felhozott határozatok mindegyike igaznak tűnik fel a bíráló ész előtt; mert a nevelésben és neveléshez megkívántatik: tanító, tanítvány; vagy nevelő, növendék. A nehézség a nevelés céljának gyakorlati alkalmazása s kivitelében mutatkozik. A főntebb soroltam nevelési fogalmak szerint a képzés is különböző lehet, mely különböző módoknak ismerete csak történeti, nem pedig gyakorlati becses bir, mert a szakférfiu fölismeri majdan, minő határok, föltételek és célokat tűzzön ki saját tapasztalatából eredt belátása szerint. A philantropok háromféle nevelésről szóltak: házi, iskolai és világi nevelésről, Graser természeti, polgári és erkölesi nevelésről, Nimayer tárgyi és alanyi nevelésről szólt. Más nevelészek egyetemes, részletes és egyedit, természetit és művésztit különböztettek meg. A mai nevelés pedig a tökéletesedés elérésére vezet elvet vallja s fogadta el magáénak. Elvitázhatlan tény, hogy a tanító mindig tanítványának szellemével foglalkozik s arra befolyással lenni törekszik; de az is tapasztalati tény, hogy a gyermekek nem egyfoku képességgel bírnak, egyiknek értelmi fölfogása gyengébb, mint a másiknak, ez lassabb gondolatmenetü mint a másik, ez tanulást kedvelő, az szórakozott.

Hogy a nevelésnek célja miben rejlik, nem tévedek, ha azt mondom: a mindinkább gondolkodni tudó fők képzésében, a családi életben munkás, szorgalmas, erényes tagok; a polgári társaságban a közjólét, közboldogság élő s tevékeny munkása legyen, hogy testi s lelki erőnket, minden tehetségünket kimívelve, a nemzeti jólét után törekedjünk. Hol rejlik a csirája e nemes tetteket előidézőni tudó akaratra? . . . Az iskolában, a gondos nevelő, tanító fáradhatatlan buzgalma alatt. Az ő kezébe van letéve annak életet adó hatalma. A gyermek lelki ereje nagyon szűk körben mozog: és neki e lelki erőt kiismerni, methodikáját ahhoz mértén alkalmazni lehetséges csak, hogy kívánt siker koronázza fáradságos munkáját. Ismernie kell a gyenge gyermek lelki erejét: s miután kiismerte, szólhat hozzá, szerzett tapasztalatai csoportosított halmazából oly formában, hogy tevékenysége jutalmát láthassa.

A lélektan elibünk írja a véralkati fokozatot. Ismereteseek előttünk azok tulajdonságai, tudásaink által körülírt formában. Kinek, ha nem a tanítónak, van legtöbb alkalmja azokról biztos tapasztalati tudomást szerezni? És ha e tekintetben szerzett tapasztalati vizsgálódásunkat, halmazokra gyűljenek is bár azok, gondosan szemügyre vesszük, kitűnik belőlök: egyetlen esetet sem találtunk, hogy a véralkat valamelyike tisztán fordult volna elő, hanem igenis vegyesek. A négyféle véralkati különbséget el kell ősmernem azonban, s tényként állítom, hogy a hidegvérűt szorgalmasan buzdítani s a becsületérzetet benne minden módon felkölteni kell; a vérmest szilárdságra szoktatva, szórakozottságát fékezni, gyorsaságát mérsékelni kell; az epés borus érzelmeit barátság, szelidseg, és nyájasság alkalmazása által igyekezni, hogy oszlassuk. A figyelmes nevelőnek tekintettel kell lenni az életkorra, értenie kell a szemlélet képzését, tudnia kell orvosolni a szórakozottságot, ébreszteni a figyelmet, gyakorolni az emlékezetet; elfojtani csirájában a hanyagságot, előlni az erkölestelenséget, annak minden legkisebb mozzanatait, be kell hatnia a gyermek lélekvilágába s gondosan megkezdeni a szellemerők kiképzését.

A lélek három irányu működését, három irányban működő tehetőséget: ismerő-, érző- és vágytehetőséget szorgalmasan művelni kell, hogy a természettől ép, egészséges szervezettel megáldott test parlagon ne maradjon.

Az ismerőtehetőség a nézeti-oktatás és emlékezet-gyakorlatok célszerű használata által műveltetik, mert minden ismeret az ép érzékek által szereztetik s csak akkor fejtetik ki, ha az emlékezetben a korábban szerzett képzetek megtartatnak. Az ismeret a lelket külvilág otthonává akarja tenni. A képzetek nevelésszemponthoz rendezésére nézve, a gyermeknek nem kell egyszerre sokat és sokfélét előadnunk. Miért? egyszerű okozata amaz oknak, hogy lelki erejét szétszórta, majd bágyadtta, lankadtta teszi. A fölmutatott tárgyak nemes sajátságaira sokszor visszatérjünk. Érdeket kelteni a gyermekben, mi a tárgy hasznos és fontos oldaláról való beszélgetésünk által el is lesz érve. Hogy a gyermeknek az előadott tárgyról fogalma legyen, az alakot, jegyeket, sajátságokat először egyenként megnevezzük, majd csoportosítjuk s végül rendszerbe állítjuk. Ezen vizsgálódási képek után kell a gyermeknek a rokon hasonlóságokat előllítani, tisztán szellemi képzetekben alkotva, mely utóbbi esetben a képzelő erő alakítóvá lesz. A természetrajz ily gyakorlatokra bő anyagot nyújt, az emlékezet gyakorlatára pedig a földrajz.

történelem, számtan, mely utóbbiakban dolog, szám és név együtt, egyszerűen gyakorolja a szellemi erő ágát.

A lélek erőt igyekszik magának szerezni a napi eseményekből. A tapasztalati tények varázserői hatást gyakorolnak a lélekre. A gyakori szellemi munka épügy, mint a gyakori testi munka a testnek, amazz a léleknek, szellemnek hozza meg épségét, életrealitását. Nem elég az még, hogy gyermekeink tudnak szemlélni, emlékezni, képzelni, ha nem tudnak gondolkodni; mert éppen a gondolkodó tehetség az, mely a képzeteket rendezi és földolgozza. Itt főfeladat mindent a növendék gondolkodásmódjához mérten, annak módja szerint fölfogni s értelméhez illő mód szerint előadni. Ugyanazért gondolkodási gyakorlatokat korán kell kezdeni s ahol csak lehet, szemlélés által támogatni szükséges. Oly eseteket vonva a gyakorlat körébe, mi a gyermek életkörébe s vele később a gyakorlati életben megtörténhetik. Ezen erő gyakorlására a kötetlen (próza) művek aknáztathatnak ki az erkölcs vallásos igazságok fölemlegetése s magyaráztatásával, melyekből lassanként az lesz elérhető, hogy a mit a gyermek helyesen, jól megismert, tisztán és határozottan fogja előadni, fölemelkedik azon fokra, hogy a tényeket értelmezni fogja, mert azok értelmezésére képessé válik, miről gondolkodni tudó lelki ereje világos példát nyújt.

B. B. D.

(Vége követk.)

Az úgynevezett „iskolai takarékpénztárak“ kérdéséhez.

Ugyde, ha a gyermek nem keres pénzt, a minthogy nem is kereshet, — honnan vegye a megtakarítandó összeget?

A vagyonhoz jutás második utja — az öröklés — itt, természetesen szóba sem jöhetvén, nem maradt más hátra, mint a harmadik forrás: az ajándék elfogadása.

Volna ugyan még egy középút is — melyet az iskolai takarékpénztár pártolói egyértelműleg a megtakarítás egyik legbiztosabb forrása gyanánt szeretnek megjelölni — t. i. az özsonnára kapott összeggel való gazdálkodás.

Erre vonatkozólag azonban határozottan kijelentjük, hogy a szülőknek azon szokását, mely szerint gyermekeiknek eledel helyett pénzt adnak, oly megbizással, hogy az on maguknak kenyeret vagy gyümölcsöt vegyenek: teljességgel nem helyeselhetjük.

Ha a gyermeknek valóban szüksége van eledelre, úgy legcélszerűbb — és egyedül az célszerű — ha a szülők azt természetben adják ki. Ha ellenkezőleg cselekesznek, a legtöbb esetben csakis a nyálánkság és a vesztegetés útját mutatják meg gyermekeiknek.

Megengedjük, hogy igen sok gyermek tán az ezen címen kapott pénzből juttatna valamit az iskolai takarékpénztárba; mert hisz a szülők megtehetnék azt, hogy éppen ezen okból talán egy-két krajcárral többet is adjanak gyermekeiknek, hogy ne csak ennivalóra, hanem a takarékpénztárba is jusson, de ezt mi valódi takarékoskodásnak nem ismerhetjük el.

Ha a gyermeknek szüksége van a táplálékra, úgy nem cselekednék észszerűen, ha azt magától megvonná, mert ez által testileg szenvedne; de föltéve, hogy azt mégis megtenné, bizonyára nem valódi takaré-

kossági hajlam indítaná őt erre, hanem azon biztos remény és tudat, hogy hiszen a pillanatnyi nélkülözés, melyre magát elszánta, ugy is csak a legközelebbi étkezési időig terjed, a mikor majd a dúsan terített asztal áldásaiból kétszeresen kárpótolhatja magát!

Ily hamis és képzelt alap pedig legkevésbé sem alkalmas arra, hogy reá egy életre kiható erénynek, a takarékoságnak szilárd épületét felállíthassuk; ugyanazért azzal hosszasabban nem is akarunk foglalkozni, hanem áttérünk a takarékoság utolsó forrásának, az ajándék utján nyert értékek megvizsgálására.

Kétségtelen, hogy a gyermek — különösen a vagyonos családok gyermeke — e címen néha nem megvetendő összeghez jut. A családi ünnepélyek: születés- és névnapi köszöntések, rokon látogatások, stb. — bő mértékben szolgáltatják ehhez a rendes járulékot. Ezenkívül, ha a gyermek otthon vagy a vizsgán valamely költeményt szépen elszaval, az iskolából jó osztályzatot visz haza: a szülők e fölötti örömükben a gyermeknek, jutalmul és buzdításul, rendszeren egy-egy pénzdarabot szoktak ajándékozni.

És az így befolyt összeg hol lehetne alkalmasabb helyen, mint az iskolai takarékpénztárban?!

A mi meggyőződésünk szerint azon szülők, a kik a fentemlített címeken pénzbeli jutalmat adnak gyermekeiknek, nevelési hibát követnek el; nemkülönben azok is, a kik a háztartás valamely ágában egy-egy kis munkával bízzák meg gyermekeiket, azon ígérettel, hogy ha azt jól végezik, pénzbeli jutalomra — tán előre kialkudott bérre — számíthatnak.

Hibának, oly menthetetlen hibának tartjuk ezt, mely egyrésről a kegyelet érzületét fojtja el, — másrésről meglazítja azon függő viszonyt, melynek a szülők és gyermekek közt ész- és természetszerűleg fennállani kellene.

Avagy a családi ünnepélyek nem arra valók-e, hogy alkalmul szolgáljanak azon köteles hála éstisztelet lerovására, a melylyel a gyermek az elvett jók fejében szülőinek tartozik?

S vajjon észszerű dolog-e a gyermeket arra szoktatni, hogy az ily alkalmakat keresetforrás gyanánt tekintse és kizsákmányolja?

S azok, a kik — csak hogy címet és ürügyet találjanak arra, hogy gyermekeiknek az iskolai takarékpénztár számára bizonyos összeget juttassanak — a gyermekeik által végzett munkát, melylyel azok különben is tartoztak volna — megfizetik: vajjon nem arra szoktatják-e gyermekeiket, hogy majd a későbbi életben is minden legkisebb szolgálataikért jutalmat várnak?

Ily elvek szerint nem nevelhetünk oly embereket, a kiknek szívében a kegyelet lángja és az áldozatkészség szent tüze lobog, pedig hazánknak vajmi nagy szüksége van ilyenekre! — hanem igen is érdekhajhászó, önző kufárokat, kiknek jelszava a »borravaló« — és a kikkél a jótett csupán oly tőke gyanánt szerepel majd, melyet csak ott fognak befektetni, a hol már előre gazdag uzsorára lehet kilátásuk.

Mi pedig az iskolai takarékpénztárt, a föntebb mondottak alapján, joggal oly intézménynek tartjuk, a mely e veszélyes elv terjedését nem hogy meggátolná, de sőt egyenesen annak veteményes kertje gyanánt fogna szolgálni a nélkül, hogy a helyes értelemben vett takarékosság meghonosodását előmozdítaná.

A takarékoság erénye ugyanis nem abban nyilvánul, hogy ha valaki a bármilyen cimen nyert pénzt halomra gyűjti, s oly helyre rakja, a hol egykönnyen hozzá sem férhet, (mint a hogy ez az u. n. iskolai takarékpénztáraknál történik.) — hanem igen is abban, ha azt előre látó, józan értelemmel forgatja s vele gazdálkodik. A gyermekben pedig — a ki a pénznek, mint az érték legelvontabb symbolumának jelentőségét felfogni még nem képes — az arra megkívántató értelmi fejlettség hiányzik; az csak az érettebb kornak és a gyakorlatból merített sokoldalú tapasztalatnak gyümölcse lehet.

Ennek birtokába azonban nem az által juthat a gyermek, ha pénzt az iskolai takarékpénztárba helyezi, a hol az reá nézve — legalább hosszú időre hozzáférhetetlen tőkét képvisel, — hanem úgy, ha a pénz az ő keze közt marad, s ha azt kellő utbaigazítás és folytonos ellenőrzés mellett saját kezűleg forgatja.

Amde erre nem az iskola nevelheti a gyermeket; ebben az esakis jó tanácsos, irányadással szolgálhat a gyermeknek, a többit kénytelen átengedni azon körnek, a melyben a gyermek él — t. i. a családnak.

* * *

A föntebb mondottakból kifolyólag tehát természetes, hogy mi az iskolai (helyesebben gyermek-) takarékpénztárak intézményét az ajánlott alakban elfogadhatónak nem tarthatjuk:

1. mivel a valódi takarékoszágra való szoktatásnál a jövedelem forrásának minőségét igen fontos tényezőnek tartjuk; ennek ellenőrzése pedig az iskola hatáskörén teljesen kívül esik.

2. mivel a pénzgyűjtésnek ezen alakjában épen nem látunk biztosítékot arra, hogy általa a gyermek a pénz értékének öntudatos felfogására jusson, azzal észszerűen bánni, s a mi épen a legfőbb cél volna, takarékoskodni megtanuljon.

II.

Nem tartjuk elfogadhatónak az iskolai takarékpénztárak intézményét továbbá azért sem, mivel annak az iskolával tervezett összekötését egyáltalán fogva nem helyeselhetjük.

A föntebb előadottakban már jeleztük azt, hogy az intézmény — lényegénél fogva — nem tartozhatik az iskolába. A következőkben még annak indokolására kívánunk egynémelyeket röviden elmondani: miért nem óhajtjuk azt másodszor a gyakorlati kezelés szempontjából elfogadni?

Az iskolának általában — és így a népiskolának is — főfeladata a szellemi nevelés-oktatásban áll, folytonos vonatkozással a gyakorlati élet követelményeire. Ennek megoldására, vagyis a növendékeknek értelmileg okossá és erkölcsileg jóvá fej-

lesztésére kell legelső sorban törekednie. E feladat már magában is elég terhet ró az iskolára. S ha az annak lelkiismeretesen meg akar felelni, a rendelkezésére álló idővel fölöttébb gazdálkodnia kell, abból mellékes célokra — csupán azért, hogy a szülők terhén könnyítsen — semmit sem áldozhat fel.

Az u. n. iskolai takarékpénztárak kezelése pedig tetemes időbeli áldozatot követelne ugy a növendékektől, valamint a tanítótól is, és ez időbeli áldozat kétségkívül csakis a szellemi haladás rovására történék.

Ki lehet ugyan mondani elvben, hogy a megtakarítandó pénz a rendes tanítási időn kívül szedessék be; de kérdés, megvalósítható-e az a gyakorlatban is?

Tekintsünk meg a dolgot közelebbről!

Az iskolai takarékpénztárba szánt összegeket vagy a tanítás kezdete előtt, vagy annak bevégezte után lehetne beszedni.

Á ki az iskolai életet a maga teljes valóságában — tehát gyakorlatból, nem pedig pusztá elméletből — ismeri, az tudni és érteni fogja, hogy a tanítási idő alatt a gyermekeknél pénz hiányt nem lehet, nem szabad; s ha azt megengednők, egyfelől bizonyosan szórakozottságot idéznénk elő a gyermekek közt, másfelől esetleg oly kellemetlenségek kifejlődésére nyújtanánk alkalmat, melyektől az iskolát minden körülmények közt óvnunk kell.

Ki ne tapasztalta volna már, mily zavart idéz elé az iskolában egy-egy pénzdarab elgurulása, — a mi pusztá véletlenségből is akárhányszor és könnyen megeshetik, — s mily kényes és nem ritkán kínos helyzetbe hozhatja a tanítót az, ha csak egy krajcár is eltűnik a padok alatt? Nem történhetik s nem történik-e meg valóban, hogy azt valamely gyermek pajkosságból vagy épen roszakarattól elrejtji? S e miatt a tanítónak nem ritkán valóságos rendőri kutatást kell eszközölnie.

S mit tegyen ily esetben?

Ha egyeseket vesz gyanuba, — s talán épen alap nélkül — megbélyegzi őket az egész osztály előtt; ha pedig valamennyi növendékét, kikutatja, a gyanúsítás által megsérti az ártatlanok erkölcsi érzetét s a legtöbb esetben magára s az iskolára vonja a szülői ház méltó nehezítését. Városban, művelt és értelmes szülőkkel szemben még könnyen boldogulhat a tanító e tekintetben; de mit tegyen akkor, ha az illető szülőknél a szükséges belátás hiányzik, s a kik az ily kikutatásban gyermeküknek talán szándékos megszegyenítését hajlandók látni?

Ily kellemetlenségek megelőzése céljából okvetlen a tanítás kezdete előtt kellene a pénzt a gyermekektől beszednünk. Itt ismét az a kérdés merül fel; melyik idő volna erre alkalmasabb, délelőtti-e, vagy a délutáni?

A reggeli idő — tapasztalás szerint — erre nem volna alkalmas; a városi növendékek részint a távolság, részint pedig egyéb házi viszonyok miatt nincsenek abban a helyzetben, hogy — különösen a téli és kedvezőtlen időszakban — csak félórával is előbb felgyülekezhesse nek az iskolába, mintsem a tanítás megkezdődik; ennyi időre pedig — főleg népe sebb és oly osztályban, hova tulnyomólag vagy onos szülők gyermekei járnak, kik közül tehát előreláthatólag

mindegyik fogna meg takarított filléreket hozni — okvetlenül szükség volna. A különben is drága reggeli tanítási időt pedig az iskolai takarékpénztár javára csak egy negyedórával is megrövidíteni sem célszerűnek, sem méltónak nem tartjuk.

Luttenberger Ágost.

(Folyt. köv.)

A siketnéma-oktatás kérdéséhez.

(Vége.)

E gyakorlatokkal egyidejűleg megkezdhető a gépies írás és rajzolás. Azon sorrendben, a mint a többi gyermekek a betűket írni megtanulják, megtanulhatja ez is. A siketnémának látérzéke a hallási érzés hiányában rendszeren jobb mint az érzékűeké; nála ugyanis a szemnek a fület is pótolni kell, azért ez gyakorlotta. Oly dolgoknál tehát, melyeknél a szem van leginkább igénybe véve, — nevezetesen az írásnál és rajzoláskor — jobb előmenetelt fog tanusítani, mint tanuló társai. Az írás tanítása alkalmával, valamint mindazon órákban, melyekben a siketnéma a közös oktatásban részt nem vehet, legcélszerűbben jár el a tanító, ha a tanítandó betűt a gyermek táblájára írja s ezt addig utánoztatja, míg nem az gyakorlás által teljesen elsajátította. Ha a gyermek annyira haladt, hogy már szavakat képes írni, akkor a táblájára előirt szónak jelentését is megmagyarázzuk. Az eljárás a következő: Felírjuk valamely tárgynak a nevét s a tárgyat is azonnal bemutatjuk, még pedig ha lehetséges több példányban s minden egyes példánynál a felirt szóra mutatunk. Hogy a gyermekben azon tudat ébredjen, hogy az írott szó nem egyéb, mint a bemutatott tárgy megnevezése, hogy tehát lelkében szó- és tárgyfogalom associáltassék, legcélszerűbb egyszerre három szót írni s minden egyesnél az azoknak megfelelő tárgyakat bemutatni. Hogy világos, tiszta, hű és valódi képzeteket nyerjen, a most tanult szavakat váltakozva feliratjuk a táblára s minden szó leírásánál a megfelelő tárgyat mutattatjuk általa. Vagy pedig mi mutatunk a tárgyra s a gyermek annak megnevezését leírja. Ily módu begyakorlás által biztosak lehetünk benne, hogy a gyermekben zavart, hamis képzetek nem keletkeznek. Ha a gyermek ezeket annyira begyakorolta, hogy úgyszólván vérré vált benne, akkor újabb 3 vagy 4 szót veszünk s ezekkel is a fentirt módon járunk el. S ezt mindaddig így folytatjuk, míg nem a gyermek idővel minden az iskolában található tárgyat és és személyt, a ruházatot, a test alkatrészeit, élelmiszereket, házi eszközöket, háziállatokat, szóval környezetét írásban megnevezni tudja. Első sorban mindenesetre oly szavakat ismertetünk, a melyeknek megfelelő tárgyait a természetben szemléltetni képesek vagyunk s csak ha ez nem lehetséges, folyamodunk a képekhez. De ezek azután olyanok legyenek, hogy mindenben megfeleljenek azon tárgynak, melynek képviselői, s az első tekintetre világosan rájók lehessen ismerni. Rössler készített is e célra képeket körülbelül 300-at két iven és az egésznek ára nem több mint 30 krajcár. Kapható Osnabrück-ban, Rackhorst-nál. De minthogy a szavak elrepülnek és csak az írott betűk maradnak meg, kívánatos, hogy a gyermek egy kis szótárt tartson magának, melybe minden ismert szót bevezessen. Így legalább alkalma lesz a tanultakat mindenkor ismételni és a tanító is mindenkor áttekintheti: mit tud már növendéke s mit nem.

Ha a gyermek már meglehetősen számú tárgyat tud megnevezni, áttérhet a tanító ezek feltünőbb tulajdonságaira, így: színére, alakjára, nagyságára stb. Legjobb a színekkel kezdeni, mivel ezek leginkább szembe-tünők. Hogy a gyermeknél félreértés, zavar ne keletkezzék, célszerű azonnal pozitív és negatív feleletet adni. Ugyanis bemutatok egy színt, p. mint a leggyakoribbat a »fehér«-et, ezt különféle alakú, különféle nagyságú és különböző anyagu tárgyon ismertetem s mindannyiszor utalok ezen felírt szóra: fehér. Ezután veszek ugyanazon alakú és nagyságú tárgyat, de színben eltérőt és ezt bemutatván, fejemet tagadólag rázva vagy tagadó kézmozdulattal felírom a táblára: »nem fehér.« Így járok el a többi színnel és egyéb tulajdonságokkal is. Különben nem árt, sőt inkább használni, ha már a tárgyak megnevezésénél adjuk a negatív feleletet, ezáltal a nyert képzet csakis világosodik. Például ha az asztalt ismertetem, mutathatok a székre, padra, székre stb. mindannyiszor írva: nem asztal. Idővel a már ismert tulajdonságok ellentétjét is lehet venni. így p. magas, nem magas, hanem alacsony; előbbinél tagadólag, utóbbinál igenlőleg rázva a fejet. Vagy: jó, nem jó, hanem rossz; nagy, nem nagy, hanem kicsiny; szép, nem szép, hanem csunya; s. i. t. Ezeket azután szintén mint a főneveket begyakoroltatjuk olyformán, hogy vagy felírjuk a szót s kikerestetjük valamely tárgyon a megfelelő tulajdonságot, vagy megfordítva.

Most már át lehet térni az igékre is. Itt is, valamint a főnévnel a megfelelő tárgyat, a melléknévvel a tulajdonságot, a cselekvésszónál magát a cselekvést szemléltetjük. Először magunk teszszük, azután tétetjük másokkal s magával a siketnémával is és mindannyiszor utalunk a leírt szóra. Egyáltalán szem előtt tartandó, hogy minden szót, legyen az a legkönnyebben megmagyarázható, szemléltetni kell, és sohasem szabad a tanítónak azt hinni, hogy e fogalmat jelek által is könnyebben megértetheti a gyermekkel. Mert akkor, midőn már minden kétségen kívül lesz, hogy a gyermek az általa megmagyarázott szót tökéletesen felfogta, akkor fog csak meggyőződni róla, hogy az egészen más értett alatta. Képes volnék ezt számtalan példával illusztrálni, de a lap szűk kereténél fogva csak a leglényegesebbekre szoritkozom. Ha tehát a tanító valamely fogalmat nem képes a zonnal szemléltetni, inkább ne is tanítsa, hanem halassa akkorára, mikor arra alkalom nyílik. Különben is ne hagyja magát a tanító a tanítandó szavaknál bizonyos rendszerhez kötni, nem épen szükséges bizonyos számú főnevet, utána mellékneveket s csak azután cselekvésszókat venni, hanem tárgyaljon minden szót alkalmilag. Mihelyt jó alkalom kínálkozik egy tárgy szemléltetéséhez, úgy ezt azonnal használja fel s igazán el ne halaszsa a tárgy megnevezését, még ha a tanítási órán kívül van is. Nem is hiszi a tanító, mennyire fogja ez megkönnyíteni feladatát. A cselekvésszónak személyes alakjait kezdetben nem szükséges ismertetni, mert ez sok nehézséggel jár. Megelégedhetik a tanító, ha a gyermek magáról így beszél: Károly ír, nem pedig: én írok.

Minthogy a szavak csak akkor válnak gondolataink kifejezőivé, ha azokat mondatba fűzzük, úgy itt is e cél elérésére kell törekednünk. Birtokában lévén most már a gyermek meglehetősen számú szavaknak, áttérhetünk a mondat szerkesztésére, de csakis a legprimitívebb mondatokra. Így p. Károly kicsiny, József nagy, kréta fehér, tinta fekete, fiú áll, leány ül, s. i. t. Ezek vehetők még tagadó alakban is és »hanem«

kötőszó alkalmazásával. P. Károly jó, Péter nem jó; Péter nem jó, hanem rossz; Károly nem rossz, hanem jó. Idővel bővíthetjük a mondatot még annyiban, hogy a főnév elé névelőt is tétetünk. A mondat tárgyára, a jelzőre és határozóra nem igen kell kiterjeszkedni, mert ez már több bajjal jár s sok időt venne igénybe. Hiszen nem célunk nekünk, hogy a gyermek helyesen fejezze ki magát, hanem hogy képes legyen magát írásban is velünk úgy a hogy megértetni. Nagyon is meglehetünk vele elégedve, ha a gyermek azt akarván mondani p. hogy ő egy lovat látott futni az utcán, így írja le: Károly lát ló fut. Így ha alaki szavakat nem is, de a legszükségesebb concret szavakat meg fogja tanulni s már ez is nagy nyereség.

Lássuk most még röviden, mit tanulhatna a siketnéma számtanból. Megelégedhetünk vele, ha tud 100-ig számlálni és az összeadást és kivonást körülbelül 30-ig bírja. A szorzást és osztást meg sem kell vele kísértetni. Az eljárás épen olyan, mint az érzékűeknél, azon hozzátevással, hogy a siketnémánál még több és világosabb szemléltető eszközre szorulunk, mert a mit annak mondunk, azt ennek mind mutatni kell. A számfogalom megmagyarázásánál a tanító egy kis függőleges vonalat ír a táblára, felemeli azután egyik ujját és összehasonlítja a felírt vonallal. Kezébe vesz azután egy diót, egy babot, egy gyufát stb. ilyet, s mindannyiszor mutat a táblán lévő egy vonalra. Írat a gyermekkel is oly vonalat s kezébe vétet a sok közül egy palavesszőt, egy diót és egy babot. Ha ez eléggé begyakoroltatott, áttérhet a 2-re, 3-ra, 4-re egész a 10-ig mindig a megfelelő számú tárgyat kezébe véve s minden egyes új számnál az előbbieket ismételve. Begyakorolhatjuk ezt úgy, hogy kezünkbe veszünk egy bizonyos száma tárgyat és ugyanannyi vonalat íratunk a táblára vagy megfordítva. Áttérhetünk ezután a számjegyekre, s pedig úgy, hogy minden egyes vonalcsoport fölé az illető számjegyet írjuk s ezt utánozhatjuk mindaddig gyakorolva, mig nem a vonalak felírásánál képes a megfelelő számjegyet írni, vagy egy számjegy adásánál a megfelelő vonalakat csinálni. Vethetünk felváltva a vonalak helyett ujjakat is p. felemelünk öt ujjat s felíratjuk e számjegyet 5 vagy megfordítva. Ezek után szóval is megnevezhetjük a számjegyeket, tehát: 1 egy, 2 kettő, 3 három s i. t.

Most következik az összeadás, melynél a következő eljárást követheti a tanító: A gyermek kezébe ad egy palavesszőt és reá mutatva, kézmozdulat által kérdezi: mennyi. Erre a gyermek feleletül valószínűleg egy ujját felemeli, ha pedig nem tenné, feleljen a tanító és emelje ő fel egy ujját. Adjon azután a másik kezébe is egy palavesszőt az előbbi kérdést ismételve. Most a két kezet szorosan egymás mellé teszi, kérdezőn, vajjon most is 1-e ez; a gyermek hihetőleg tagadólag fejt rázza, sőt jelelni is fogja, hogy 2. De ha mégsem tenné, akkor a tanító minden egyéb ceremónia nélkül maga megadja reá a feleletet. Gyakoroljuk ezt más tárgyakkal is és a táblára szintén írunk egy vonalat, ettől bizonyos távolságra egy másikat s kézmozdulattal jelezzük, hogy a kettőt összevesszük egymás mellé, mennyi lesz akkor. Ritka eset volna, ha a gyermek nem adná meg reá a helyes feleletet. Megállapítottuk immár a kettőt, vesszünk hozzá fentírt módon eljárva még egyet, s így 4, 5, egész 10-ig. Megismertetjük szintén az összeadás képét is, p. $3+4=7$. Ennél a tanító mit se magyarázzon, mert azáltal a gyermeket inkább megzavarná. Ha kezdetben nem is, de egy-két órai gyakorlás után bizonyynyal meg fogja

érteni, különösen ha annak ellenkezőjét a — jelet is megismeri. Adhatunk ezután a gyermeknek számtani feladatokat magánfoglalkozásra is.

Következnek a kivonás. A tanító ad a gyermek kezébe egy palavesszőt és a táblára is ír egy vonalat. Kézmozdulattal azután visszaköveteli, a palavesszőt, egyuttal a táblára a — jelet írva, utána a visszkapott palavessző képében ismét egy vonalat ír, kérdezve, mennyi maradt a gyermek kezében. Az mindenesetre azt fogja felelni, hogy semmi s a tanító minden magyarázás nélkül a 0 jelet írja fel. Lesz tehát ezen kép: $| - | = 0$. Ad azután a gyermek kezébe két palavesszőt, a táblára két vonalat írva; visszakövetel egyet és a minus jel után szintén a visszakövetelt képét, egy vonalat ír s kérdi, hogy mennyi maradt most kezében. A gyermek egy ujját fogja felemelni, a tanító pedig egy vonalat ír a táblára, mint eredményt; tehát: $|| - | = |$. Folytatjuk ezt így tovább, a vonalak helyett később a megfelelő számjegyeket írva. Ha az összeadást és kivonást 30-ig kiterjesztettük, bizton meg lehetünk vele elégedve. Csak tudjon a gyermek 100-ig számlálni s szükség esetén a tanultak alapján 30-nál magasabb számkörben is fog tudni mozogni.

Mindezen dolgokban a tanítónak nagy segítségére lehet egy jobb tanuló. A tanító a siketnómával csak megérteti a tanítandó dolgot és valamelyik tanuló játszva is begyakorolja ezt vele. Különösen gyermekek szeretnek ezzel foglalkozni, mert az ilyen jelelést csak játéknak tartják, ha komolyabb iránya van is.

Ezek volnának mintegy dióhéjba szorítva azon áldásthözó cselekedetek, melyekkel a népiskolai tanító is, minden legyéb szakismeret nélkül, kevés fáradsággal, a szerenesétlen siketnéma kárhozott lelkének üdvöt és vigasztalást nyujtana. Ne riadjon vissza a tanító ezen teheről. Az a tudat, hogy egy nyomorultat emel ki a tudatlanságból, melyben az élet-hossziglan maradna, elég jutalom lehet neki minden fáradozásáért. De meg másrészt bizton számíthat arra is, hogy ha csak némileg tehetségekben áll az ily szerenesétlenek szülőinek, nem fogják a tanító fáradozását minden jutalmazás nélkül hagyni.

Tolnai Béla.

Értesítés

a csaktornyai állami tanítóképezdéről.

A csaktornyai állami tanítóképezde 1879-ben azon célból állítottatott, hogy a horvát és vend vidékek lakóinak nyelvét is értő és beszélő magyar tanítókat képezzen. Ez intézetnek a lefolyt 1879° tanévben az I. osztályban (évfolyamban) 25 rendes és 2 rendkívüli növendéke volt; A vizsgálatot tett 14 növendék közül 1 kitünő, 8 jeles, 12 jó, 1 elégséges és 2 elégtelen általános osztályzatot nyert.

A jövő 1880° tanévben már a második osztály is fölállittatik. Az I. és II. osztálynak szorgalmas és jóviseletű, de szegény tanulói közül 40 nyerhet ingyen ellátást, ezeken kívül még néhány künlakó növendék havi 5—8 frt ösztöndíjat. A beírások aug. 26—31. tartatnak. A fölvételi és ismétlő vizsgálatok szept. 1-jén lesznek. A benlakásra fölvett növendékek szept. 3-ától kezdve fognak élelmeztetni. Fölvétetnek olyan ép és egészséges testalkatu ifjak, kik a 15-ik évet már betöltötték s 4 polgári vagy középiskolai osztályt végeztek, vagy pedig fölvételi vizsgálatnak vetik alá magukat. E vizsgálat tárgyai a magyar nyelv,

számvetés, földrajz és történet oly terjedelemben, mint e tárgyak a polgári iskolák, reáltanodák és gymnásiumok négy alsó osztályában adatnak elő. A segély iránti kérvényeknek a beírások idején kell az igazgató-ságnál benyújtatniok. Kérvények keresztlevél, orvosi, szegénységi és iskolai (esetleg alkalmazási) bizonyítványokkal látandók el. A benlakásra fölveendő növendékeknek legalább 6 jó inggel, 4 gatyával, ágyneművel, nyári és téli teljes öltözettel s a háromhetenként eszközlendő mosásnak megfelelő mennyiségű törülközőkkel s más fehéreneműekkel, ruha- és csizmatisztító-kefékkel sat. kell birniok. Ágyat, szalmazsákot s ágytakarót az intézet ad. A horvát-vend nyelv az intézet sajátlagos föladatának megfelelőleg rendes tantárgy lévén, akik magukban a tanítói pályára általában, a horvát vagy vend vidékeken való tanítóskodásra pedig különösen is tehetséget és hivatást éreznek, azok bizalommal fordulhatnak a csáktornyai tanítóképezdéhöz.

Csáktornyán, 1880. július 31.

Bárány Ignác, igazgató.

M e g h i v á s.

A »Nyitra megyei tanító-tűslet« t. tagjai a folyó évi augusztus hó 17-én és esetleg 18-án délelőtti 8 órakor Galgócon a gróf Erdődy-féle uradalmához tartozó várszínház épületében tartandó IV. közgyűlésre ezenel tiszteletteljesen meghívotnak.

A napirend tárgyai: 1. Elnöki jelentés a testület működéséről. 2. A központi igazgató-bizottság jelentése a járáskörök évi munkálkodásának eredményéről. 3. Pénztárnok jelentése és a számadások fölülvizsgálására kiküldendő háromtagu bizottság megválasztása. 4. Könyvtárnok jelentése. 5. A lapszerkesztő-bizottság jelentése és a testületi közlöny további kiadása ügyében megállapítandó intézkedések. 6. A III. közgyűlésen kitézött tételekre beérkezett pályamunkák feletti bírálat felolvasása. 7. A pályadíj kiosztása és a jutalomnyert munka felolvasása. 8. Országos tanítószövetség ügye. Előadó: Gy. Gsepreghy Károly. 9. Alapszabályok módosítása. 10. Tisztujítás. 11. Iskolai és népkönyvtárak kérdése. Előadja Illényi István. 12. Az ének befolyásáról a gyermek kedélyére és vallásos érzületére. Előadó: Molnár Rezső. 13. A nevelés nemcsak tudomány, de művészet is. Előadó: Török István. 14. A jövő közgyűlésre kitézendő tételek megállapítása. 15. A járáskörök és a testületi tagok által idejekorán bejelentett indítványok. 16. A jövő közgyűlés helyének meghatározása.

L e v e l e z é s.

Mecsektő, július hó 16-án 1880.

T. Szerkesztő ur! Nálunk tikkasztó a hőség, olyannyira, hogy az ember belsejére is hat. Látszik ez a mi tanító népségünkuél, melynél az ügy iránti szeretet melegje eddig a zérus ponton állt, de ebben a kánikulás melegben 29 usque 30° R. emelkedett. Mi több, a napokban megtörtént, hogy a »pécsvárad-vidéki tanító-egylet« Perekeden gyűlésezvén, az ügyszeretet melegje ellensúlyozni törekedvén a körleghi meleget, lángra lobbant és úgy áldozott, mint a hajdani zsidónép, azon különb

séggel, hogy hozott áldozatát nem emésztette tűz által, hanem a tű, a lelkesültség tüze hozta meg az áldozatot az »Eötvös-alapra.« Volt ezen alkalommal annyi »éljen az Eötvös alap! éljenek megteremtői, vezetői és lelkesült bajnokai! éljen Péterfy Sándor!« hogy szintén most is zug a fejem bele. És mi volt az eredmény? Az, hogy rövid idő alatt 11 frt. o. é. gyült össze. — Erre tán azt mondják ott a nagy városban, hogy biz ez nem valami nagy összeg. Meglehet, hogy Budapesten, Aradon stb. nagy városban ily összegeeske meg sem kottyanik; de minálunk, szegény falusi embereknél, ez nagy vívmánynak tekinthető. Mert hát tetszik tudni, hogy ezeknek a szegény tanítóknak oly szűken mérte a sors azt a pénzmagot, mint a Saharának a viruló zöld réteket.

Hogy is volt ez a dolog? Kezdjük csak előről!

Hát biz ugy, hogy ezek a mi vidékünkbeli néptanítók még akkor sem tudnak szünetelni a munkával, mikor bizonyos helyeken azt szeretnék, hogy inkább aludjanak, mint hogy ily szövetségi, hozzá még »tanító-egyletek országos szövetségi« dolgokkal fárasztják eszöket. Gyűlést tartott a főt nevezet egylet Pereken, július hó 15-én. Es e gyűlésen az annyira hangoztatott népiskolai könyvtár eszme tárgyalásával foglalkozott s végeredménye az alapos és gyakorlati tapasztalatokkal érvelt tanácskozásnak, hogy az egylet a népiskolai könyvtárak felállítását nemcsak nem szükségesnek, hanem nevelési tekintetéből károsnak is kimondotta, t. i. faluhelyeken — s e helyett az ifjúsági könyvtárak felállításának szükségességét hangsúlyozta. Szőnyegre került most az egyetemes tanítógyűlés központi végrehajtó-bizottságának a szövetség tárgyában hozzánk áttett három indítványa, melyek hosszú discussiora adtak alkalmat. Végre is Somlyai József urnak indítványa fogadtatott el, mely a hazai tanítóság méltóságának és önérzetének legmegfelelőbbnek találtatott.

Volt még két igen sikerült mintaelőadás a hangoztatás és irvasolvasásból, továbbá a magyar nyelvből németajkuak számára. Az első az egylet buzgó jegyzője, és ez alkalommal vendégszerető házigazdája Szondy Alajos ur, az utóbbit a jó hirnek örvendő Kremmer Károly, hirdi tanító ur tartotta.

A legnevezetesb pedig, mi e gyűlésen történt, az, hogy az egylet egy évre működési tervét állapította meg, még pedig következőleg: az első gyűlésen meg lesz beszéve és tárgyalva a II. osztálynak olvasási tananyaga tekintettel a nyelvszakra és a beszéd- és értelemgyakorlatokra olyformán, hogy minden olvasmány a megfelelő központosításra kijelöltessék és tárgyalása megállapittassék. Így vél az egylet idővel egy a vidék népiskoláinak megfelelő tantervhez jutni. A 2. gyűlésen a 3. osztálynak e szakhoz tartozó tananyaga és a tananyagnak módszere lesz megállapítva és így tovább. Megjegyzendő, hogy minden gyűlés mintaelőadással lesz egybekötve.

Ez rövid vázlata annak, mi a délelőtti komoly órákban történt nevezett napon és helyen. Hogy a rendes tagokon kívül szépszámu vendégkoszoru volt jelen, az az egyletnek nagy öröme és az Eötvös-alapnak hasznára szolgált. Ennek, de különösen főt, Komáromy Tivadar urnak a hirdi buzgó plébánosnak, a lelkes tanító- és nevelésbarátnak köszönhető, hogy az egylet elnöke, Sch. B. indítványára, a magvas toasztok oly szép összeget hoztak az Eötvös-alapnak. Az említettem ftdő urnak ékes szólása és a házigazdának tüzes bora olyannyira szólásra birta a hallga-

tást me-
pölyögt-
rosi sze-
telen sz-
Azért v-

s ennek
ványok
külön i-
nézve,
elérni a
életre k-
hozzán-
szt. Ist-
kozatol-
tottuk,
teszszü-

A hat-
okirato

pártolj-
lete«,
Schu-
»Ceglé-
János
a »Pe-
tanító-
Budape-

egylet
téséről
tetésér-
Lőb-
ger-
tanító-
Hee-
Som-
egylet-
István
Géza,
János
Glat-
File-
»Népn-

tást meg nem szokta tanítónépet, hogy azok a »piculák« csakugy hőmpölyögtek és csengettek a pénztárnoki tárcán. A jó kedvet még egy fővárosi szerkesztő ur is megirigyelte volna, ha a távolból lett volna kénytelen szemlélője lenni e becsületes munkálgodás után jól esett vigalomnak. Azért vivat vakáció.

$s \times b.$

y

A szövetség ügye a tanító-egyletekben.

— Hivatalos közlemény. —

Két hónap telt el azóta, hogy a szövetség ügyében felhívásunkat, s ennek kapcsán a pünkösdi gyűlésen ugyane tárgyban benyújtott indítványokat közzétettük s ezeket a hazai tanító-egyleteknek és testületeknek külön is megküldtük. 64 egyletet, illetőleg testületet szólítottunk fel arra nézve, hogy nyilatkozzanak, mily uton-módon lehetne legsikeresebben elérni azt, hogy a »Magyarországi Tanító-egyletek Szövetsége« valahára életre keljen? A kitűzött határidőig: augusztus 1-ig 25 egylet küldte be hozzánk nyilatkozatát, s a tervbe vett, most már bizonyosnak kijelentett szt. István-napi gyűlésre többen képviselőket is választottak. A nyilatkozatok azonban, minthogy a határidőt a gyűlés napjáig meghosszabbítottuk, egyre érkeznek hozzánk, úgy, hogy midőn e közleményünket közzé tesszük, már 36 egyletnek a véleményét ismerjük.

Három különböző javaslat fölött kellett az egyleteknek határozniok. A határozatok e tárgyban, miként ezt a hozzánk beérkezett hivatalos okiratok is bizonyítják, a következőleg oszlanak meg:

Az I. szám u (Tanos-féle közp. végrehajtó-bizottsági) javaslatot pártolja 6 egylet, és pedig: 1. a »Csongrádmegyei tantestületek egyesülete«, képviselőkül megválasztotta: F e n y v e s i János, F o d o r Ferenc, S c h u l h o f Lajos és V a s s Mátyás egyleti tagokat Szegedről; 2. a »Ceglédvidéki tanító-egylet«, képviselői: B á l i n t Mihály és H ü b n e r János egyleti tagok Ceglédre; 3. az »Ermelléki ref. tanító-egylet«, 4. a »Pest-pilis-solt-kiskun-megyei közs. tanító-testület«, 5. a Szilágymegyei tanítótestület képvis. P. Szathámry Károly és Dolinay Gyula Budapestről; és 6. a »Tordaaranyos-megyei tanító testület.«

A II. számú (Somlyai- és társai-féle) javaslatot a következő 18 egylet fogadta el: 1. az »Abauj-torna-megyei tanító-testület«, képviseltetéséről gondoskodni fog; 2. a »Budapesti (budai) tanító-egylet«, képviseltetéséről gondoskodni fog; 3. a »Budapesti tanító-testület«, képviselői: L ö b János, P a t a c s i e s János, T ö p f n e r József, U r s p r u n g e r József és H o r v á t h László test. tagok; 4. a »Csanád-megyei tanító-egylet«, képvis. H o r v á t h Illés, S t e i n h a r d t Márk és H e c h t Mór Makóról; 5. a »Csepregh-kerületi néptanító-egylet«, képvis. S o m l y a i József Budapestről; 6. »Dombóvár-járás kath. néptanítók egylete«, 7. a »Felső-baranyai hely. hitv. tanító-testület« képvis. S t e i n e r István Budapestről; 8. a »Hódmezővásárhelyi tanító-egylet«, képvis. B o r s i Géza, F o d o r Lajos, T a k ó Ferenc T ö r ö k János és V a r g a János H.-M.-Vásárhelyről; 9. a »Máramaros megyei tanító-egylet«, képvis. G l a t z György Budapestről; 10. a »Mohácsvidéki tanító-egylet«, képvis. F i l e p Endre Mohácsról; 11. a »Muraszombati jár. tanítói kör«, 12. a »Népnevelők budapesti egyesülete«, képvis. B r a u n Jónás, D a l l o s

Mór, Derlik Sándor, Nagy Lajos és Weitzenfeld Lipót Budapestről; 13. a »Pécsi tanító-egylet«; 14. a »Pécsváradvidéki tanító-egylet«; 15. a »Soproni tanító-egylet«, képvis. Thirring Samu Budapestről; 16. a »Szabolcsmegyei hitf. nélküli tanító-egylet«, képvis. Pazár István Nyiregyházáról; 17. a »Szatmárvidéki néptanító-egylet« képvisel-tetéséről gondoskodni fog és 18. a »Vértesaljai tanító-egylet«, képvis. Vasadi Balogh Lajos Huszár Károly Gyuró-Kuldórol és Szenté Pál Bicskéről.

A III. számú (Rill-féle) javaslat mellett 6 egylet nyilatkozott, és pedig: 1. a »Biharmegyei tankerületi tanító-testület«, képvis. Rill József Budapestről; 2. a »Fehérmegyei tantestület«, képvis. Göbel János György és Bardon József Sz. Fehérvárról; 3. a »Mosonmegyei ált. tanító-egylet«, 4. a »Nagybányai ref. egyházm. felvidéki tanító-egylet«, képvisel-őkül (a nagymélt. magy. kir. közoktatásügyi miniszter ur által egybe-hívni ígért országos tanítói kongresszusra) megválasztotta Szabó Albert egyházi elnököt Ombodról és Katona Miklós világi elnököt Nagy-Károlyból; 5. az »Ungmegyei néptanító-egylet«, képvis. Répágy András és Göbel Jakab Ungvárról és 6. a »Palamegyei ált. tanító-testület«, képvis. Belányi Tivadar Keszthelyről.

Ezekben állítottuk egybe a szövetség ügyében az alulirt napig hozzánk beérkezett adatokat. Kiegészítésül meg kell még említenünk, hogy a »Vác- és vidéke tanító-egylet« az I. és II. számú javaslatok egyesí-tése mellett nyilatkozott, képviselül Hoffmann Mihályt választotta meg Vácrol; a »Nagy károly-vidéki tanító-egylet« pedig a szövetségre vonat-kozólag ugyan nem nyilatkozott, a szt. István-napi gyűlésen azonban Bá-thory Sándor (N.-Károly) és Rill József (Bpest) megbizottjai által fogja magát képviselteni. A »Zólyom-turóc megyei tanító-egylet« elnöke meg arról értesít, hogy az ottani tanítói körök a javaslatokat ugyan tárgyalták s a többség a Rill-féle javaslatot fogadta el, de közgyűlés e tárgyban még nem tartatott s így az egylet nyilatkozata csak később fog hozzánk beküldetni. Az »Alsó-borsodi ref. tanító-egylet« szintén tárgyalta már az ügyet, de határozatát még nem küldte be, ígérte azonban, hogy ezt még a gyűlés előtt beküldi.

Az itt közölt adatokból láthatjuk, hogy szt. István-napi gyűlé-sünkben eddig 32 egylet fog részt venni; ezek közül 11, esetleg 23 kép-viselteni is fogja magát. Az eddig bejelentett egyleti képviselők száma 46, kik közül 18 fővárosi s 28 vidéki.

Az ügy eddigi állását feltüntető eme közleményünket ezzel befeje-zük. Kérve-kérjük e helyen újból azon egyleteket ill. testületeket, melyek a szövetség ügyében ez ideig még nem nyilatkoztak, legyenek szivesek véleményeiket e hó 20-ig hozzánk annyival is inkább beküldeni, minthogy a később érkező nyilatkozatokat már figyelembe nem vehetjük. Ne fele-dkezzenek meg egyttal egyletök képviselítéséről sem.

Szeretett kartársaink jóakaró törekvéseibe s kitartó munkásságába helyezett bizalmunkkal maradunk.

Budapesten, 1880. évi augusztus hó 12-én.

Lakits Vendel s. k.

a végrehajtó-bizottság elnöke.

Somlyai József s. k.

a végrehajtó-bizottság titkára.

V e g y e s e k.

— **Meghívó.** A III. egyet. tanító-gyűlés kebeléből kiküldött központi végrehajtó-bizottság ez évi augusztus hó 20-an, szent István-napján, Budapesten nagy-gyűlést tart, melyre úgy a központi bizottság tagjait, mint a hazai tanító-egyleteket és testületeket, illetőleg ezek képviselőit, valamint a tanterviakat s a tanügy iránt érdeklődő közönséget is tisztelettel meghívjuk.

A gyűlés a IX. ker. (Ferencváros) nyul-utcai iskola-épület II. emeleti rajztermében d. e. pontban 9 órakor veendő kezdetét.

Tárgy: a »Magyarországi Tanító-egyletek Szövetsége« s az ez ügyben teendő további intézkedések módjainak megállapítása. A központi bizottság tagjait ezenkívül tisztelettel hívjuk fel, hogy a nagy-gyűlés előkészítése végett e hó 17-én (kedden) d. e. 10 órakor a fentebb megnevezett helyen tartandó ülésre teljes számmal megjelenni sziveskedjenek.

Budapest, 1880. augusztus hó 10-én.

Lakits Vendel,
elnök.

Somlyai József,
titkár.

— **Várady Károly** polgári iskolai tanítót Trefort Ágost Öcséjára küldötte Kolozs megye tanfelügyelőjévé. Üdvözöljük a derék kartársat s szerencsét kívánunk neki a teljesen megeredemlett állásba. Örülünk egyszersmint annak is, hogy Ökegyelmessége annyira megerősítette magát, hogy tanterviakat nevezett ki megint egyszer egy oly állásra, melyre csak is tantervi lehet. De ebbeli örömünk csak addig tartott, míg néhány sorral alább azt olvastuk, hogy Nógrádmegyébe Komjáthy Anselm megyei aljegyzőt nevezte ki ugyancsak tanfelügyelőnek. Erre az állásra már nem jutott tantervi?

— A főv. tanügyi bizottság által kiküldött felülbíró bizottság f. hó 11-én határozott a főváros iskolái számára írt olvasókönyvek tárgyában. Összesen beérkezett 52 db mű. Ezek közül 3 tárgyalás alá sem jöhetett 19 db nem ajánlott azért, mert az al-bíró bizottság egyhangulag elvetette. A fennmaradt 30 db közül elfogadtattak: Gönczy Pál magyar ABC-je, Barna J. Hajnal A. Sretvizer Lajos és Steiner István főv. tanítók magyar olvasókönyve a II. III. IV. V. és VI. oszt. számára. Német ABC, valamint a III. és IV. oszt.-beli német olvasókönyv Fuchs és Szépe József főv. tanítóknak, az V. és VI. osztályu pedig szintén Barna, Hajnal Sretvizer és Steiner tanítóknak lett odaitelve.

— A 17 tanítói állomásra összesen 70—80-an pályáztak. Ugy látszik, hogy a vidéki tanítók lassan megértik — hogy a fővárosban sem nyugszanak a tanítók rózsákon.

— Egyszersmind megemlítjük, hogy a pályázók közt 12 középtanodára képesített tanár is volt. Ezeket a tanács egyszersrűen azon indoklással utasította vissza, hogy nincs nekik néptanítói oklevelük. Mi meg azt is tesszük hozzá, hogy a tanár uraknak vagy fogalmuk nincs a népiskoláról egyáltalában, vagy elbizakodottságukban nagyon is nagyok velük magukat. Tanulják meg e versikét: »Gross sein thut's nicht allein, sonst holte die Kuh den Hasen ein.

— A hamburgi 3. tanító-gyűlés határozottan állást foglalt a közös iskolák mellett. Nálunk is észlelhetni reakciónáris törekvéseket — de mi majd csak akkor szólamlunk meg, ha a víz torkunkig ér. Mondják aztán még, hogy mi nem vagyunk toleráns emberek!

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

A nagykörsi közs. felső leány-népiskolában megüresedett segéd-tanítónői állomásra, melynek évi javadalmazása 300 frt készpénz, 100 frt lakbérátalány, esetleg természetbeni lakás, ezennel pályázat nyitattik. Kötelessége az intézet mindkét osztályában a rajz, szépirás, éneklés, női-kézimunkák, testgyakorlás tanítása. A felső népiskolához megkívántató tan-képességi okmánynyal bíró pályázni kívánók kellően felszerelt folyamodványaikat a nagykörsi közs. iskolaszék elnökségéhez f. 1880. évi augusztus 31-éig Nagykörsre küldjék be. — A megválasztandó segéd-tanítónő csak egy sikeres próbaév letelte után fog állomásában véglegesen megerősíttetni.

Kelt Nagykörsön, 1880. augusztus 1-én tartott községi iskola-széki közgyűlésből.
Szentpétery Gyula, közs. iskolaszéki elnök.

A sz. - somlyói községi iskolánál betegség folytán megürült egy tanítónői állomásra pályázat nyitattik oly módon, hogy a mostani tanítónő — ha az 1880/1. tanévben meggyógyul: — állomását a következő tanév

